

JOSEP MARIA MAS I SOLENCH (Santa Coloma de Farners, 1925-2005)

Josep Serrano Daura
Universitat Internacional de Catalunya

L'1 de desembre de 2005 va morir Josep Maria Mas i Solench a la seva vila nadiua de Santa Coloma de Farners. Advocat, persona d'una vasta formació intel·lectual, erudit estudiós del dret històric català, estava estretament vinculat a nombroses institucions del nostre país en les quals ocupava diversos càrrecs.

Jo el vaig conèixer fa uns anys, el 1995, quan em va proposar redactar diverses veus del *Diccionari jurídic català* que ell promovia des de la Fundació Jaume Callís i la Societat Catalana d'Estudis Jurídics (filial de l'Institut d'Estudis Catalans). La nostra col·laboració es va anar ampliant a altres activitats sempre relacionades amb el nostre dret i la nostra història, especialment a partir de les Jornades d'Estudis organitzades a Gandesa el 1999, commemorant l'aniversari de la concessió del *Codi de Costums de la Batllia de Miravet* el 1319. En aquella ocasió, ell va presentar una comunicació dedicada al seu biografiat doctor Ferran Valls i Taberner, historiador del dret que havia editat la versió catalana d'aquell text de dret municipal català el 1926.

Després va intervenir en sengles edicions de les Jornades d'Estudis que cada any organitzem a Bot (Terra Alta), sempre tractant del dret català, en particular a partir de la promulgació del Decret de Nova Planta de 1716.

Mentrestant i durant aquests anys, jo em vaig incorporar a la Societat Catalana d'Estudis Jurídics i li vaig donar suport en la complexa tasca empresa per a elaborar l'esmentat *Diccionari jurídic català*. Així és com una tarda cada setmana compartíem un bon cafè en un local del passeig de Gràcia, en un racó tranquil, repassant les llistes de veus que s'havien fet, les que faltaven, les que havien d'afegir-se. Abans de l'estiu de 2005 ell ja volia concloure el *Diccionari* després de molts anys de treball, i a mi m'encarregava tancar, finalment, la llista de ressenyes biogràfiques, un dels seus apartats.

No cal dir que en aquestes trobades setmanals, ja rituals, no faltaven els comentaris generals sobre el present i el futur del país. Profundament preocupat per la seva terra, duia a terme nombroses activitats socials i culturals mogut per l'afany de promoure Catalunya, perquè tothom conegués amb el màxim detall la seva història i el seu dret.

Aquell estiu va marxar cap a Santa Coloma de Farners, com cada any, per a passar-lo amb la seva família, però ja no va tornar a Barcelona; el contacte, malgrat tot, es mantenia. Tanmateix, el dia 1 de desembre al matí la seva filla Assumpta em comunicà la seva mort, i aquella tarda vaig rebre la seva darrera carta, enviada un parell de dies abans, amb la llista final i definitiva de biografies que encara calia fer per al *Diccionari*, i en la qual m'encomanava que les fes jo mateix.

Havia nascut a la seva estimada ciutat de Santa Coloma el 21 de maig de 1925, fill d'Emili Mas i Martínez i Carolina Solench i Geronès. Allí va cursar els seus estudis primaris (amb els Germans de la Salle), i va fer el batxillerat a Girona. El 1943 va superar l'examen d'estat i l'any següent va començar a treballar com a auxiliar al Jutjat de Primera Instància i Instrucció de Santa Coloma de Farners, feina que compaginava amb els estudis de dret com a alumne lliure a la facultat corresponent de la Universitat de Barcelona. Es va llicenciar en Dret el 1951.

En la seva etapa juvenil molt aviat es va iniciar en diverses activitats culturals i literàries. Va participar activament en Acció Catòlica. Mas i Solench va impulsar uns concursos literaris que des del 1946 va promoure el Cercle Cultural Colomenc, i que amb ell van passar a denominar-se *Jocs Florals*. Llicenciat en Dret, va exercir com a advocat a Barcelona. Aviat va entrar en contacte professional amb el sector editorial, i va quedar definitivament vinculat amb aquest, en el qual col·laborà primer amb la important Editorial Labor i després amb les editorials Planeta i Montaner-Simón.

Casat amb Maria Dolors Margarit i Gruart, era pare de set fills i avi de nou néts.

Mas i Solench, membre corresponent de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, membre de l'Ateneu Barcelonès i patró i director de la Fundació Jaume Callís, rebé distints premis, com el d'Estudis Sardanístics, el de l'Obra del Ballet Popular (1991) i el Memorial Roda Ventura, atorgat per l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona (1992). Destaquen també les seves condecoracions, ja que tenia el títol de Cavalliere Ufficiale dell'Ordine al Merito de la Republica Italiana, concedit pel president de la República Italiana (1990), la medalla President Macià, atorgada pel Govern de la Generalitat de Catalunya (1994), la Insígnia d'Or de l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona, commemorativa dels cinquanta anys de la seva col·legiació (2001), la Creu Distingida de Sant

Ramon de Penyafort, concedida pel Ministeri de Justícia (2005), i, ja a títol pòstum, el títol de Fill Predilecte de Santa Coloma de Farners (2006).

Va ocupar diversos càrrecs en moltes altres institucions: president de la Societat Catalana d'Estudis Jurídics, filial de l'Institut d'Estudis Catalans (des de 1995), president de l'Arxiu Internacional Ramon de Penyafort, de Barcelona (1997), president de l'Associació d'Amics de Ramon de Penyafort, de Barcelona (1999), i president de la Comissió Organitzadora del IV Centenari de la Canonització de Sant Ramon de Penyafort (2000).

Així mateix, va estar vinculat amb les més diverses institucions i entitats de la seva ciutat i la seva comarca, com ara el Centre d'Estudis Selvatans, els Amics dels Monuments Colomencs, l'Escola d'Adults de la Selva o el mateix Arxiu Històric Comarcal de la Selva.

Mas i Solench fou col·laborador habitual de diversos mitjans de comunicació escrits, com els diaris *Avui*, *Diari de Girona*, *El Punt*, *La Educación Hoy* i *La Vanguardia*, entre d'altres; revistes professionals com ara *Món Jurídic* o *Món Laboral*, i altres publicacions de naturalesa diversa, com *Presència*, *Quaderns de la Selva*, *Ressò*, *Revista de Girona*, *Serra d'Or* i moltes d'altres.

També va ser autor d'una molt extensa bibliografia, en la qual va cultivar distints gèneres i centrada en la seva major part en temes històrics i sobretot jurídics, sobre institucions antigues i d'actualitat, amb el principal objectiu d'una divulgació amb el major abast possible. En aquesta activitat va destacar de manera especial, i constitueix un cas únic en el nostre país.

De la seva bibliografia s'han de citar els seus llibres dedicats a l'estudi de diverses institucions historicojurídiques catalanes. Podem referir-los tots, però en destaquem aquests: *El dret civil dels catalans*, amb tres edicions (1985, 1986 i 1990) i traduït a l'alemany, l'anglès, el castellà, el francès i l'italià, *El Tribunal de Cassació de Catalunya* (1987), *Mil anys de dret a Catalunya* (1989), *El Palau de Justícia de Barcelona* (1990), *Legislació civil del Parlament de Catalunya* (1993), *Les Corts a la Corona catalano-aragonesa* (1995), *El síndic de greuges de Catalunya* (1995, traduït al castellà, al francès i a l'anglès) i *Història i dret a Catalunya* (2003).

Mas i Solench també fou autor d'altres llibres igualment divulgatius sobre el dret vigent i el funcionament de les institucions judicials: a) llibres de la col·lecció «Jutjats de Pau», publicada pel Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya: *Conceptes generals* (1988), *Procediments civils* (1988), *Procediments penals* (1988), *Registre Civil* (1988), *Nocions de dret* (1989), *Consultes pràctiques* (1991) i *Manual pràctic* (1993); b) llibres de la col·lecció «Textos Legals», publicada conjuntament per l'Editorial Bosch i la Fundació Jaume Callís: *Llei i reglament del Registre Civil. Edició bilingüe i anotada* (1990); i *Llei i reglament del Registre Civil. Traducció catalana anotada* (1992).

Molt vinculat al Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya, el nostre autor també va preparar i va publicar el llibre *El Casal Sant Jordi, seu del Departament de Justícia* (1992), sobre la història de l'edifici.

De temàtica històrica centrada en la seva localitat d'origen, Santa Coloma de Farners, Mas i Solench va publicar el 1979 una guia considerada fonamental per a tothom que vulgui conèixer la història d'aquesta ciutat.

També va cultivar el gènere de la biografia, sobretot de personatges il·lustres catalans de la seva comarca o del Principat, d'eclesiàstics, de científics i d'erudits: *Salvador d'Horta, l'humil framenor: En el cinquantenari de la seva canonització* (1979), *Ivon l'Escop i la Lliga del Bon Mot* (1992), *Bartomeu M. Xiberta, historiador i teòleg: Edició commemorativa del centenari de la seva naixença* (1997), *Josep M. Millàs i Vallicrosa, historiador de la ciència: Edició commemorativa del centenari de la seva naixença* (1998), *Dalmau Moner, dominic itinerant* (1998), *Ramon de Penyafort* (2000, editada en diversos idiomes), *Ferran Valls i Taberner, jurista, historiador i polític* (2002), *Lluís Rodés i Campderà, director de l'Observatori de l'Ebre* (2002), *Fernando Valls Taberner: Una vida entre la història i la política* (2004, publicada també en castellà) i *Frederic Clascar i Sanou, entre l'ortodòxia i la política* (2005, edició pòstuma).

Encara i sobre la cultura popular catalana, Mas i Solench també fou autor del *Diccionari breu de la sardana: Testimoniatge de Josep Mainar i Pons* (1981), *La sardana, música i dansa* (1990) i *La sardana, dansa nacional de Catalunya: Text en català, castellà i anglès* (1993).

A tot això, hi hauríem d'afegir una llista molt llarga d'articles, conferències i col·laboracions en diverses i nombroses publicacions, i les seves activitats sempre relacionades amb Catalunya, el seu dret i la seva cultura. Precisament dels seus articles, cal destacar-ne una sèrie de vint publicats al diari *Avui* amb el títol «El nostre ordenament jurídic», i una altra sèrie publicada a *Món Jurídic*, la revista del Col·legi d'Advocats de Barcelona, de biografies dels nostres juristes.

En aquest context s'ha de ressaltar la recuperació, deguda en bona part a la seva empena i decisió, de la Societat Catalana d'Estudis Jurídics, filial de l'Institut d'Estudis Catalans i de la qual va ser president des de la seva refundació el 1995. A ell també es deuen l'aparició i la promoció de les dues publicacions periòdiques d'aquesta societat, avui molt presents en els cercles jurídics professionals catalans: la *Revista Catalana de Dret Privat* i la *Revista de Dret Històric Català* (que coordinava amb una atenció especial). A ell es deu fins i tot el disseny diferenciat, acurat, d'ambdues publicacions.

Dut pel mateix afany de promoure el coneixement general del dret català, Mas i Solench també organitzà a partir de l'any 2000 i fins al 2005, des de la

Societat Catalana d'Estudis Jurídics, un curs anual de dret civil català que va comptar amb la intervenció de destacats professors de les diverses universitats catalans i altres il·lustres juristes.

I no podem acabar sense remarcar els grans esforços i la intensa dedicació esmerçats per Mas i Solench en la preparació del *Diccionari jurídic català* sovint esmentat; ell mateix en va ser el director i també l'autor de nombroses veus.

Incansable, bon amic i lleial, la seva humanitat i la seva important aportació al coneixement actual de Catalunya converteixen Josep Maria Mas i Solench en un ciutadà modèlic i una referència obligada per als estudiosos de les institucions catalanes històriques i actuals.